

Тема 4.

Основи групового процесу – розвиток групи.

МЕТА ЗАНЯТТЯ:

ВИВЧИТИ ОСНОВИ ГРУПОВОГО
ПРОЦЕСУ, ОЗНАЙОМИТИСЯ ЗІ
СКЛАДОВИМИ РОЗВИТКУ ГРУПИ.

ПЛАН

1. Поняття «групова динаміка». Основні елементи групової динаміки.
2. Структура групи й лідерство як один з найважливіших елементів групової динаміки
3. Етапи розвитку групи. Особливості роботи ведучого групи на різних етапах розвитку групи.
4. Проблемна ситуація як точка росту групи.

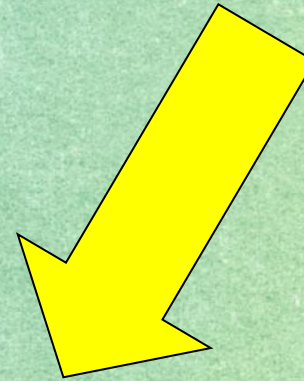
ЛІТЕРАТУРА

1. Афанасьєва Н. Є., Перелигіна Л. А. Теоретико-методологічні основи соціально-психологічного тренінгу : навчальний посібник. Харків : ХНАДУ, 2015. 315 с.
2. Мілютіна К. Л. Теорія та практика психологічного тренінгу : навч. посібник. Київ : МАУП, 2004. 192 с.
3. Матійків І. М., Якимів А. І., Черняк Т. Г. Основи тренерської майстерності : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. А. І. Якиміва. Львів : Компанія «Манускрипт», 2012. 392 с.
4. Smead R. Skills and Techniques for Group Work with Children and Adolescents. Champaign (Illinois, USA): Reserch Press, 1995. 302 p. (*Смід Р. Групова робота з дітьми та підлітками / пер. з англ.*)

ТРЕНІНГОВА ГРУПА

СУСПІЛЬСТВО
В МІНІАТЮРІ

**групі в соціальній
роботі притаманні такі самі процеси,
явища, тенденції,
що й будь-якій соціальній групі**

**30-І РОКИ 20 СТ. – ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ВЧЕННЯ ПРО
ГРУПОВУ ДИНАМІКУ**

КУРТ ЛЕВІН

```
graph TD; A[КУРТ ЛЕВІН] --> B[Групова динаміка - дисципліна, яка досліджує позитивні і негативні сили, що діють у даній групі.];
```

**Групова динаміка - дисципліна,
яка досліджує позитивні
і негативні сили,
що діють у даній групі.**

Групова динаміка — сукупність внутрішньогрупових соціально-психологічних процесів і явищ, що характеризуює весь цикл життєдіяльності малої групи і його етапи: утворення, функціонування, розвиток, стагнація, регресія, розпад.

Групова динаміка — зміна структури групи, розподіл влади в ній, позицій, ролей, групових норм, моделей поведінки, спілкування, міжособистісних відносин, обумовлені впливом його учасників і зовнішніми умовами.

Групова динаміка — це розвиток і рух групи в часі, обумовлений взаємодією й взаєминами групи між собою й ведучим, а також зовнішніми впливами на групу (С. Кратохвіл).

ЕЛЕМЕНТИ ГРУПОВОЇ ДИНАМІКИ

ЦІЛ

НОРМИ

зовнішні

внутрішні

ЗГУРТОВАНІСТЬ/
НАПРУЖЕНІСТЬ

СТРУКТУРА І
ЛІДЕРСТВО

ФАЗИ Й СТАДІЇ
РОЗВИТКУ

Групова згуртованість — це показник міцності, єдності й стійкості міжособистісних взаємодій і взаємин у групі, що характеризується взаємною емоційною привабливістю членів групи й задоволеністю групою.

ФАКТОРИ, ЩО СПРИЯЮТЬ ГРУПОВІЙ ЗГУРТОВАНОСТІ

1. Збіг інтересів, поглядів, цінностей і орієнтації учасників групи.
2. Достатній рівень гомогенності складу груп.
3. Атмосфера психологічної безпеки, доброзичливості, прийняття.
4. Активна, емоційно насичена спільна діяльність, спрямована на досягнення мети, значущої для всіх учасників.
5. Привабливість ведучого як зразка, моделі оптимально функціонуючого учасника.
6. Кваліфікована робота ведучого.
7. Наявність іншої групи, що може розглядатися як суперник в якомусь відношенні.
8. Присутність у групі людини, здатної протиставити себе групі, що різко відрізняється від більшості учасників.

Соціально-психологічні характеристики згуртованих груп:

1. Учасники групи більше спілкуються один з одним.
2. Учасники групи відкриті взаємному впливу один на одного.
3. Учасники рідше покидають групу.
4. У групі між учасниками менше ворожості один до одного й легше її переносять.
5. Вище самооцінка учасників групи.

Причини зниження групової згуртованості:

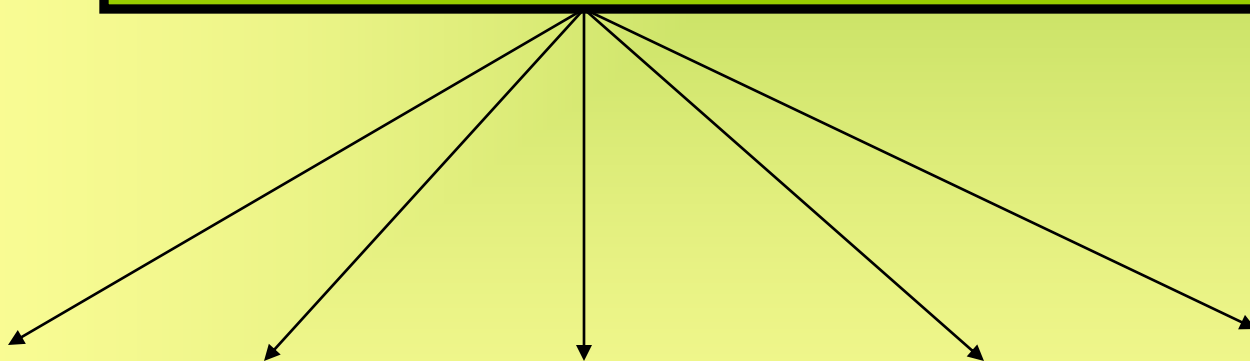
1. Виникнення в тренінговій групі дрібних підгруп.
2. Знайомство (дружба, симпатія) між окремими членами групи до початку тренінгу.
3. Недотепне керівництво з боку ведучого.
4. Відсутність єдиної мети, що захоплює і поєднує учасників, і спільної діяльності, організованої ведучим.
5. Млява групова динаміка.

**РАННІ СТАДІЇ
РОЗВИТКУ ГРУПИ**

**ВИНИКНЕННЯ И
РОЗПОДІЛ
РОЛЕЙ І ЛІДЕРСТВА**

Роль - це сукупність функцій і видів поведінки,
які учасник вважає прийнятними для себе
у певному соціальному контексті,
і ухвалює за основну модель поведінки
у даній конкретній групі.

АЛЬФА

БЕТА

ГАММА

ОМЕГА

P

КЛАСИФІКАЦІЯ ГРУПОВИХ РОЛЕЙ ЗА Р. БЭЙЛЗОМ

ФУНКЦІЇ РОЗВ'ЯЗАННЯ ЗАВДАНЬ

- ІНІЦІАТОР
- РОЗРОБНИК
- КООРДИНАТОР
- КОНТРОЛЕР
- ОЦІНЮВАЧ
- ПОГОНІЧ

ФУНКЦІЇ НАДАННЯ ПІДТРИМКИ

- НАТХНЕННИК
- ОРГАНІЗАТОР
- ПРИМІРЮВАЧ
- ДИСПЕТЧЕР
- НОРМУВАЛЬНИК
- ТОЙ, ХТО ІДЕ ЗА ВСІМА

КЕРІВНИЦТВО

ФОРМАЛЬНА ВЛАДНА
ПОЗИЦІЯ, ЩО НЕ МАЄ
ВІДНОШЕННЯ ДО
ОСОБИСТІСНИХ
ЯКОСТЕЙ ЛЮДЕЙ

ЛІДЕРСТВО

АСОЦІАЦІЯ З
ЛЮДСЬКИМИ
ЯКОСТЯМИ

ПРОЦЕС ВЕДЕННЯ
ЗА СОБОЮ

РЕЗУЛЬТАТ
ДІЯЛЬНОСТІ
ЛЮДИНИ

ЛІДЕР В СОЦІАЛЬНІЙ ПСИХОЛОГІЇ

ЛІДЕР У РАМКАХ ТРЕНІНГОВОЇ РОБОТИ

Основні стадії розвитку групи

ЗНАЙОМСТВО

ОБМІН ВІТАННЯМИ

ОБМІН ІНФОРМАЦІЄЮ ПРО СЕБЕ

СТАДІЯ
АГРЕСІЇ

ФОРМУВАННЯ СТРУКТУРИ ГРУПИ

ПРАВИЛА, ПІДГОТОВКА ДО
РОЗВ'ЯЗАННЯ ЗАВДАНЬ

СТАДІЯ
ПРАЦЕЗДАТНОСТІ

СТІЙКА ПРАЦЕЗДАТНІСТЬ

СТАДІЯ РОЗПАДУ

ЗАВЕРШЕННЯ ТРЕНИНГУ

ФАЗИ РОЗВИТКУ ГРУПИ

(С. Кратохвіл)

1. ФАЗА ОРІЄНТАЦІЇ ТА ЗАЛЕЖНОСТІ
2. ФАЗА КОНФЛІКТІВ І ПРОТЕСТУ
3. ФАЗА СПІВРОБІТНИЦТВА Й ЦІЛЕСПРЯМОВАНОЇ ДІЇ
4. ФАЗА РОЗПАДУ

Проблемні ситуації, що можуть виникати в процесі групової роботи

- Агресія
- Монополізація, відволікання від теми
- Маніпулювання увагою (позерство)
- Опір:
 - демонстративна непокора;
 - перевірка реакцій ведучого групи;
 - мовчання
- Сором'язливість
- Порухення конфіденційності
- Створення угруповань
- Суперечки й сварки
- Масовий вихід із групи
- Плач